Voorstel aan de raad

Nummer: 24.327

Portefeuille:	A. Messelink-Dijkstra
Programma:	6. Sociaal Domein
Taakveld:	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Onderwerp: Uitgangspunten Knoppenplan Jeugdzorg Lelystad

Voorgesteld besluit

1. De volgende uitgangspunten om te komen tot een andere jeugdzorg, tot een anders kijken naar zorg (Knoppenplan Jeugdzorg Lelystad) vast te stellen:
   a. Het gezin is altijd in de lead met daaromheen het (eigen) netwerk;
   b. Uitgaan van normalisering en het versterken van het gewone leven;
   c. Versterken van de kracht van de samenleving en de maatschappelijke partners;
   d. Terugdringen van de specialistische jeugdhulp;
   e. Ruimte blijven houden om af te wijken in individuele gevallen.

2. De onderstaande stip op de horizon vast te stellen:
   a. In 2028 hebben minder jeugdigen jeugdhulp nodig;
   b. In 2028 groeien meer jeugdigen thuis, of zo thuis mogelijk op;
   c. Voor 2028: een verdere afname van het aantal jeugdigen in verblijf.

De onderstaande knoppen vast te stellen:

3. Ter versterken van het gezin en het netwerk:
   a. We maken een nieuw, gedeeld referentiekader;
   b. Samen met de stad en de Maatschappelijke Agenda;
   c. We versterken ‘communities’;
   d. 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur.

4. Ten behoeve van de algemene voorliggende voorzieningen:
   a. Jeugdhulpprofessionals (JPH'ers) bij meer huisartsen;
   b. Vergroten van de schoolaanwezigheid;
   c. Samen met onderwijs werken aan minder jeugdhulp.

5. Specialistische jeugdhulp:
   a. Stoppen met hetgeen niet werkt;
   b. Aanscherpen Nee, tenzij;
   c. Sturen op het beperken van verlengingen;
   d. Inzetten op lichte jeugdhulp (basis ggz).

6. Verminderen jeugdzorg met verblijf:
   a. Beperken Jeugdzorg met verblijf;
   b. Eerder beginnen met het voorbereiden op het zelfstandig leven;
   c. Sturen op het beperken van verlengingen.

7. De volgende aandachtspunten mee te geven voor het uitvoeringsplan jeugdzorg:
   a. Ruimte voor nieuwe methoden;
   b. Personeelstekorten.

Urgentie Raad

Dit voorstel moet uiterlijk worden vastgesteld in de raadsvergadering van 15 oktober 2024. Zodat de ontwikkeling van het uitvoeringsplan ten behoeve van het Knoppenplan Jeugdzorg doorgang kan vinden conform planning.

Voorgaande besluitvorming

- Aanpak Sociaal Domein
- Maatschappelijke Agenda
- Regiovisie jeugdhulp Flevoland
- Zicht op Jeugdpreventie

Inleiding

We willen dat onze jeugdigen in hun eigen omgeving kunnen opgroeien, zich ontwikkelen en deelnemen in de maatschappij. We gaan uit van de eigen kracht van onze jeugdigen en hun ouders, waarbij we altijd handelen vanuit een vraag van de betrokkene of een vraag van een derde (bijv. in het kader van geweld) en te ondersteunen waar nodig. Samen met onze jeugdigen en ouders doen we wat nodig is, gericht op perspectief en ontwikkeling.

In onze ideale wereld, die overigens niet zonder problemen en moeilijkheden is, zorgt de samenleving vooral met en voor elkaar. Denk hierbij aan de buurt, vrienden, de (sport)vereniging, familie, school, werk, religie, kinderopvang etc.. Hierbij zijn de communities van belang, ruimtes en plekken waar onze inwoners elkaar kunnen ontmoeten, vrijblijvend een gesprek met elkaar aangaan en elkaar van hulp en advies kunnen voorzien. Daarbij kunnen ze uiteraard een beroep doen op de professionals, die vanuit de vraag samen met de jeugdigen en ouders kijkt naar passende oplossingen. Hierbij is de zogenaamde systeemwereld (gemeente, aanbieders, instellingen) ondersteunend aan de vraag, niet dominant in het aanbod.

We zien deze ‘ideale wereld’ niet als een ambitie (iets dat we willen bereiken) maar als een vertrekpunt. Die wereld is er al en vraagt om versterking, verbreding en op sommige punten om aanvulling.

Met het Knoppenplan Jeugdzorg Lelystad benoemen we de maatregelen waarmee we deze richting willen vormgeven. De samenhang van deze maatregelen moet bijdragen aan het ondersteunen van het gezin wat altijd in de lead is met daaromheen het (eigen) netwerk, het versterken van de kracht van de samenleving en de maatschappelijke partners en het terugdringen van de specialistische jeugdhulp.

Argumenten

De raad voor te stellen:

1. De volgende uitgangspunten om te komen tot een andere jeugdzorg, tot een anders kijken naar zorg (Knoppenplan Jeugdzorg Lelystad) vast te stellen:
   a. Het gezin is altijd in de lead met daaromheen het (eigen) netwerk;
   b. Uitgaan van normalisering en het versterken van het gewone leven;
   c. Versterken van de kracht van de samenleving en de maatschappelijke partners;
   d. Terugdringen van de specialistische jeugdhulp;
   e. Ruimte blijven houden om af te wijken in individuele gevallen.

1.1. De raad stelt de kaders
De raad is kaderstellend en geeft door middel van het raadsvoorstel inhoudelijk richting.
Het college kan op basis daarvan de maatregelen verder uitwerken in het uitvoeringsplan van het Knoppenplan Jeugdzorg Lelystad.

1.2. Het anders kijken naar jeugdzorg is noodzakelijk om de zorg te verbeteren en financieel beter beheersbaar te maken.
Waar in 1997 nog 1 op 27 kinderen gebruik maakte van jeugdhulp, was dit in 2015 1 op de 10. Landelijk heeft momenteel 1 op de 9 kinderen te maken met een vorm van jeugdzorg. In Lelystad is dat 1 op de 7. We zetten steeds meer jeugdzorg in. Meer zwaardere (specialistische) jeugdzorg. Professionele hulp neemt toe, en daarmee neemt de hulp die het dichtst bij de kinderen staat, het gezin, de familie en bekenden, dus relatief af. Door weer uit te gaan van de capaciteiten van onze inwoners zelf en de kracht van de samenleving om hen heen kan veel in de kiem opgelost worden en voorkomen we onnodige problematisering. De juiste lichte hulp op het juiste moment kan zwaardere hulp mogelijk helpen voorkomen. Ook het beter aansluiten op ouders en jeugdigen voorkomt dat hulp wordt ingezet die niet werkt of die schadelijk is voor jeugdigen. Daar waar inwoners het nodig hebben bieden we een vangnet. We staan naast mensen, zorgen voor passende en kwalitatieve ondersteuning, vanuit de vraag van mensen zelf. Ook zien we in Lelystad een sterke stijging in de totale uitgaven voor jeugdzorg. In 2019 gaven we rond de 35 miljoen uit, in 2023 is dat opgelopen naar bijna 43 miljoen. Deze maatregelen zijn nodig om de jeugdzorg beter beheersbaar te maken.

1.3. Ruimte voor uitzonderingen.
Zowel de gemeenteraad als de Cliëntenraad Sociaal Domein vinden het belangrijk dat er ruimte blijft om in individuele gevallen af te wijken van deze regels.

1.4. De Cliëntenraad Sociaal Domein komt nog met een advies.
Vanwege het korte tijdsbestek komt de Cliëntenraad Sociaal Domein nog met een advies. Wel heeft de werkgroep jeugd van de Cliëntenraad Sociaal Domein haar input geleverd op het Knoppenplan jeugdzorg Lelystad (zie bijlage). Sommige punten van de werkgroep zijn meegenomen in het voorliggende raadsvoorstel, andere punten komen terug in het uitvoeringsplan. De input van de werkgroep is toegevoegd als bijlage, zodat deze besproken kan worden in commissie maatschappij bij de bespreking van het raadsvoorstel. De Cliëntenraad kan daar ook aansluiten.

2. De onderstaande stip op de horizon vast te stellen:
    a. In 2028 hebben minder jeugdigen jeugdhulp nodig;
    b. In 2028 groeien meer jeugdigen thuis, of zo thuis mogelijk op;
    c. Voor 2028: een verdere afname van het aantal jeugdigen in verblijf.

2.1. 2028 is geen deadline, maar een richting.
In het Knoppenplan Jeugdzorg Lelystad (blz. 7) worden deze richtingen de vertrekpunten genoemd. Dit is een verkeerde term. Het zijn geen vertrekpunten, maar meer een stip op de horizon, richting die we willen bereiken. Het college realiseert zich dat 2028 een stevig ambitieniveau is. De verschuiving in het maatschappelijk denken vergt tijd. Tegelijkertijd is het belangrijk dat we gewoon gaan beginnen en dat we gaan stoppen met dingen die niet werken. I.p.v. een afname van het aantal jeugdigen in verblijf is geen verdere stijging ook een goed resultaat.

De onderstaande knoppen vast te stellen:
3. Ter versterken van het gezin en het netwerk:
    a. We maken een nieuw, gedeeld referentiekader;
    b. Samen met de stad en de Maatschappelijke Agenda;
    c. We versterken ‘communities’;
    d. 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur.

4. Ten behoeve van de algemene voorliggende voorzieningen:
    a. Jeugdhulpprofessionals (JPH'ers) bij meer huisartsen;
    b. Vergroten van de schoolaanwezigheid;
    c. Samen met onderwijs werken aan minder jeugdhulp.

3.1. en 4.1. Uitdagingen en problemen horen bij het leven.
We willen een andere boodschap uitdragen. Een boodschap die de beweging naar normaliseren maakt, problemen horen erbij en ze zijn meestal tijdelijk. Ouders en het netwerk daaromheen kunnen vaak veel betekenen en soms heb je echt de professional nodig. Eigen verantwoordelijkheid van ouders staat voorop. We ondersteunen ouders en het gezinssysteem in plaats van dat we ons

uitsluitend op kind problemen richten. We sluiten aan op de inwoners en hun vragen. We zoeken niet naar hulpvragen.

Algemene voorzieningen kunnen inwoners kansen bieden, maatschappelijke participatie vergroten en de sociale samenhang versterken. Daarmee kan het voorveld ouders en jeugdigen snel en dichtbij helpen en bijdragen aan minder jeugdhulpgebruik, omdat er minder doorverwijzingen nodig zijn.

Schoolaanwezigheid geeft kinderen kansen en perspectief.

Huisartsen zijn wettelijke verwijzers naar jeugdhulp. We zien veel verwijzingen naar specialistische jeugdhulp. We gaan het gesprek aan met huisartsen over het aantal verwijzingen en voor meer JPH'ers. De JPH'er heeft meer tijd per cliënt om in gesprek te gaan, om zelf begeleiding te bieden of een andere oplossing te zoeken.

5. Specialistische jeugdhulp:
   a. Stoppen met hetgeen niet werkt;
   b. Aanscherpen Nee, tenzij;
   c. Sturen op het beperken van verlengingen;
   d. Inzetten op lichte jeugdhulp (basis ggz).

6. Verminderen jeugdzorg met verblijf:
   a. Beperken Jeugdzorg met verblijf;
   b. Eerder beginnen met het voorbereiden op het zelfstandig leven;
   c. Sturen op het beperken van verlengingen.

5.1. en 6.1. Kostenbeheersing vraagt om sturing op volume, zwaarte en aard van geboden hulp.
Tarieven stijgen, terwijl steeds meer kinderen een vorm van jeugdhulp krijgen. Kostenbeheersing in de jeugdhulp vraagt dat we sturen op volume, de zwaarte en de aard van de geboden hulp. Dit kan betekenen dat we minder gebruik gaan maken van jeugdhulp of dat we een andere vorm aanbieden. We hebben gemerkt dat sommige hulp, met de beste intenties en grote inzet gegeven, niet gebracht heeft wat was bedoeld, soms juist meer schade berokkend heeft. Dan moeten we hiermee durven te stoppen om te kiezen voor datgene wat wel bijdraagt of meer passend is. Passende ondersteuning is lang niet altijd zoveel mogelijk hulp of zware professionele ondersteuning. Soms geldt ook dat andere ondersteuning beter is. Bijvoorbeeld als er sprake is van armoede of schulden. Dit vraagt een integrale blik. We moeten doen wat het beste is, passend bij de vraag van inwoners en zo kritisch zijn en blijven op de ondersteuningsmaatregelen die we aanbieden.

7. De volgende aandachtspunten mee te geven voor het uitvoeringsplan jeugdzorg:
   a. Ruimte voor nieuwe methoden;
   b. Personeelstekorten.

7.1. Dit zijn aandachtspunten van de raad.
In de commissie Maatschappij van 3 september heeft de raad een aantal aandachtspunten meegegeven.

Kanttekeningen

De gemeente Lelystad heeft een grote ombuigingsopgave in de programmabegroting 2025-2028. Om te komen tot een sluitende begroting zijn ombuigingsvoorstellen opgesteld (zie raadsinformatienota van 2 juli 2024, kernmerk 24.239). Sommige ombuigingsvoorstellen dragen niet bij aan de uitgangspunten uit het Knoppenplan jeugdzorg Lelystad. Er zijn bijv. ombuigingsvoorstellen die preventie treffen of mogelijk tegenstrijdig lijken met het bevorderen van communities, terwijl de gemeente meer op preventie en communities wil inzetten. Wat betreft de ombuiging op het voorveld is onze overtuiging dat door een herinrichting van het voorveld (herschikken van dat wat werkt, geen losse projectjes) we meer effect kunnen hebben met minder budget. Dit wordt ondersteund door de uitvoerende partijen.

Financiën

Het financiële kader zal verder worden geconcretiseerd bij de besluitvorming van de Programmabegroting 2025-2028.

Vervolg

De uitgangspunten van het knoppenplan worden meegenomen in de uitwerking naar een uitvoeringsplan. Het knoppenplan gaat over de WAT, met het uitvoeringsplan nemen we de HOE daarin mee. We willen vanuit de beweging van de Maatschappelijke Agenda de komende tijd vooral gaan luisteren, ophalen en de stem van onze jeugdigen, ouders en maatschappelijke partners een plek geven. Vanuit al deze input werken we de hoofdlijnen verder uit in het uitvoeringsplan wat we in het eerste kwartaal 2025 aan de raad aanbieden.

Bijlagen

- Knoppenplan Jeugdzorg Lelystad
- Input werkgroep jeugd van de Cliëntenraad Sociaal Domein

Lelystad, 24 september 2024

Het college van de gemeente Lelystad,

de locosecretaris,
D.T. de Blieck - Visser
**Dit voorstel is digitaal vastgesteld en ondertekend*